

baula

REVISTA
PRIMAVERA

NÚMERO

6

DE SINEU
DE 1998

Narté filava...

LA CRIDA

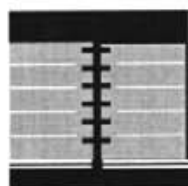
EN FORMA

A TAULA

CLUB D'OCI

Gent del Poble

Bauleta

Editorial

DELS BONS COSTUMS

Es corralet de Fora Vila

N.º 6 • 1er Trimestre 98

Associació Cultural "Baula"
C/ Ànimes, 7
07510 SINEU
Tel. 52 03 85

Coordinador:

Miquel Puiggrós

Redacció:

Joana Maria Antich
Alexandre Aparicio
Miquel Gelabert
Esperança Mateu
Pere Joan Niell
Marisan Catalan
Coqué Aguiló
Andreu Ramis
Joan Vanrell
Joan Mateu

Col·laboradors:

Antoni Frau Rebassa
Assumpta Gómez
Antoni Jordà Real
Domingo Mateu
Joan Parets
Macià Puiggrós
Antònia Real
Gaspar Valero
Equip redacció Baula

Correcció Lingüística:

M.ª Magdalena Alomar

Publicitat:

Esperança Mateu Busquets
C/. Ramon Llull, 11
Tel. 85 53 07

Disseny i Maquetació:

Jordi Ramis Ferriol
Miquel Bordoy

Diposit Legal:

PM 01296 - 1995

Impress a:

Gràfiques SIBA - Tel. 52 32 44
Santa Margalida

Tiratge: 300 exemplars

Tots els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors, excepte l'editorial i els signats per la redacció.

Adeu i gràcies.

Sovint les coses van i venen, apareixen i desapareixen i el poble les contempla sensible en unes ocasions, indiferent en unes altres.

Quan va néixer Baula ho va fer amb il·lusió, de manera altruïsta, amb ganes d'oferir-se al poble, amb voluntat de ser no sols una veu sinó també la veu dels altres.

Va néixer per escriure en verd, que és el color de l'esperança, per omplir les pàgines buides, per esser el crit dels que no parlen, per tocar les portes tancades.

I va créixer, amb l'esforç d'uns pocs i el recolzament de molts, era com un infant que havíem parit i que calia ensenyar a caminar, però l'esforç poc a poc es va anar fent feixuc i rutinari. Feixuc perquè ella cridava i el poble no la sentia, rutinari perquè les il·lusions dels que li donàvem vida, les il·lusions del principi, es convertiren en obligacions difícils d'assumir quan el que falta és temps per dedicar-s'hi.

Ens feren falta altres mans per fer feina, altres ulls per llegir les pàgines que omplíem, i tal vegada coratge per envestir els mals moments que sorgien al llarg del nostre camí.

Però no volem deixar-la sense dir-li que l'hem estimada com el que estima per primera vegada, que el seu record persistirà en cada un de nosaltres, i que tot allò que per ella hem fet i tot el temps que li hem donat és indestructible, és la vida, és el poble, ho és tot.

També li volem dir que pot seguir el seu camí si troba navegant que la dugui a bon port, i si no és així que

dormi fins que s'aixequi la boira, fins que acabi el seu silenci i altres veus la facin parlar, però nosaltres estiguem tranquils i orgullosos perquè al manco ho hem intentat!

Als Lectors

L'equip de redacció de Baula vol agrair a tots els lectors de la nostra revista -subscriptors i aquells que trimestralment compren el seu exemplar als diferents punts de venda- la fidelitat i la complicitat que heu demostrat al llarg de quasi dos anys.

Gràcies pel vostre suport que ha fet possible que, durant aquest temps, ens sentíssim motivats a fer una revista de qualitat com creïm que ha estat Baula.

Al mateix temps, volem demanar disculpes perquè aquest projecte ha arribat al seu final i, possiblement algú de vosaltres es senti decepcionat. No obstant, esperam que entengeu les nostres raons explicades a l'Editorial. GRÀCIES.

Als punts de venda

Volem donar les gràcies als estancs Ca'n Rotger i Ca'n Rota; Ca'n Barona i es Forn Ca'n Guillemet per haber actuat de suport a Baula i haber acostat la nostra revista a tots aquells lectors que, per diverses raons, no formalitzaren la seva subscripció però que sí han estat al nostre costat.

A tots els punts de venda, gràcies per haber estat un enllaç fidel entre Baula i els seus lectors.

Redacció

Agraïment

També volem agrair la Col.laboració de tots el que hanutilitzat la revista per anunciar-se. L'aportació econòmica de cada un, més grossa o més petita, ha possibilitat que la revista es pogués publicar. Gràcies a tots!!

**A. FLORIT • ANTONI BERGAS
GELABERT • ES CADAFAI • ES COS
• BFM • CERAMIC • CATALAN CARA-
YOL • COOPERATIVA AGRÍCOLA
SINEU • ELECTRICA SINEU • FON-
GIL • OZON • MIQUEL MATEU BUS-
QUETS • FERRETERIA SINEU • CA'N
GUILLEMET • CA'N PINARA • ANTO-
NI RAMIS LLADÓ • FUSTERIA
GELABERT • JOAN VICH & RICAR-
DO PUERTAS • JOIERIA SINEU • LA
CAIXA • MIQUEL PUIGGROS • ES
FOSSAR • SA MOLA • PUERTAS
SINEU • ES MOLI D'EN PAU • L'A-
MISTAT • SA NOSTRA • ANTONIA
NOGUERA • SET-ART • SES OLIBES
• MIGUEL FONT • VIDRES SINEU**

Gràcies també a **L'AJUNTAMENT DE SINEU** per la subvenció que ens ha concedit i der deixar-nos utilit-zar les seves dependències per reunir-mos.

Tot el que *havia de ser* aquest número i *no ha estat*:

Editorial.

En aquest nombre havíem preparat un editorial on discutíem per que no estavem a favor de la diada de Mallorca el mes de setembre. Més que res pel fet que només suposava un dia més de festa pels funcionaris i polítics del Consell. En canvi era una festa mancada de caràcter popular, a diferència de la diada de Catalunya, que és festa al Principat, i en la que participa tot el poble. (REDACCIÓ)

Gent del poble.

Apol·lònia Llull tornava a tenir, deia, molta xerrera. Segur que hi hagués tomat haver pol·lèmica, per que, a més, teníem previst entrevistar també el batle, Andreu Mates. (MIQUEL PUIGGRÒS)

La Crida.

Havíem resumit en format de petita crònica els esdeveniments més importants dels darrers mesos: visita sorpresa de la reina d'Espanya, Sofia; Pla Mirall i Pla del Pla; acabament de les obres de la carretera de Palma; victòria dels Xupiters al torneig d'estiu de futbol sala; nou cotxe de la policia local; mort de Maria Brondera; etc. (MIQUEL PUIGGRÒS)

Es corralet de fora-vila.

Era una entrevista a l'amo en Ramón Mulet, que viu a la barriada de Sa Roca Llisa, que enguany s'havia retirat de correr amb l'ase a les corregudes del cós i ara es dedicava a fer gaiatos artesanals. (JOAN VANRELL)

A Taula!

Aquesta vegada els havíem preparat unes exquisites receptes molt ade-

quades per les passades festes de Nadal, l'ingredient bàsic de les quals era el salmó. (COQUÉ AGUILÓ)

Sis almuds fan barcella...

Era, aquesta vegada, la crònica del viatge que feu l'esplai a Menorca, el passat estiu. (JOANA M. ANTICH)

Diuen que...

Totes les xaferderades i rumors que havíem sentit pel poble i que interessaven tant a la gent. (UN GRAPAT DE XAFERDERES)

Especial institut.

Presentavem, en aquest nombre, els plànols integres del nou institut que es començarà a fer aviat. Inclosos els plànols aprovats del patbèllo esportiu que també es farà al seu costat. (MIQUEL PUIGGRÒS)

Arrels.

Sortia la foto de l'antiga coral de Sineu, amb tots els seus membres identificats. Era un estudi del Centre de Recerca Històrico-Musical de Mallorca. (JOAN PARETS)

Club d'Oci.

Crònica del concert multitudinari dels "Celtas Cortos" a Sineu, el passat més de setembre, que estava previst per les festes d'agost però que es va haver d'ajornar per l'apagada general de GESA a totes les Balears per l'explosió d'una turbina a la Central del Murterar. (MARISAN CATALÁN)

En forma.

Supercrònica de 3 ó 4 pàgines on es feia un resum dels principals esdeve-

niments esportius de Sineu d'ençà del mes d'agost. Es feia especial menció del torneig de futbol-sala de l'estiu, guanyat pels "Chupiteros" en una emocionant final contra Wintertur que es va haver de resoldre a la tanda de penals, i quedant tercers i quarts classificats l'Elèctrica Sineu i la Ferreteria de Sineu. Es feia ressó també del torneig de volei-ball (campions "Piruletas"), del Memorial Francesc Alomar, i del campionat d'Espanya en pista per a cadets. (MIQUEL GELABERT)

Passatemps.

Amb les solucions dels nombres passats. (MIQUEL PUIGGRÒS)

En Nicolau "Baulí" i Cia.

Un altra graciós dibuix d'aquest perontge inventat per la revista. (MACIÀ PUIGGRÒS)

I les seccions habituals de:

Agenda.

(ESPERANÇA MATEU)

Guia dels bons costums.

(MARISAN CATALÁN)

És agre, és dolç.

(REDACCIÓ)

Fent cultura.

(ESPERANÇA MATEU)

Elements.

(ANDREU RAMIS)

Biblioteca.

(ANTÒNIA REAL)

Demografia.

(JOAN PARETS)

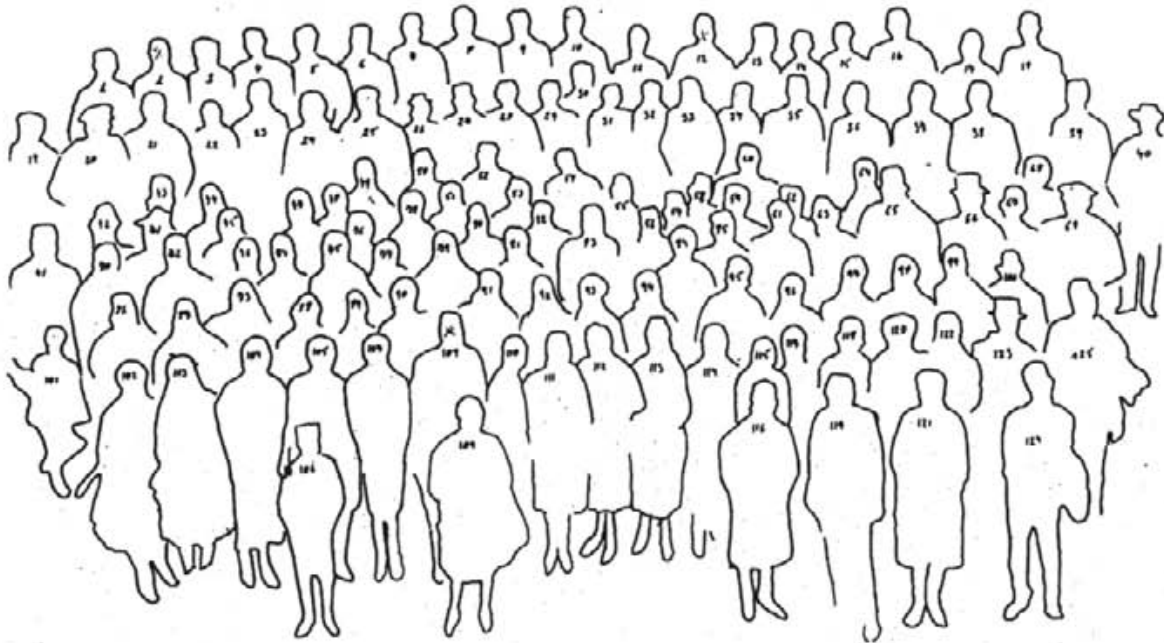
Bauleta.

(REDACCIÓ- CORRESPONSALS A L'ESCOLA "SA QUINTANA")

A més dels articles de PERE JOAN NIELL, JOAN MATEU i ALEXANDRE APARICIO, i molts més en la secció de pàgines obertes.

Tenim imatges per veure...

Llista de cantaires de l'Orfeó de Sineu (1923-1930) Fundat i Presidit per Joan Ferragut i Ribes, i dirigit per Jaume Albertí Ferrer.

- 1.- Pere Batlet, Xofer
- 2.-
- 3.- Antoni Munar Pons, d'es Corté.
- 4.- Pau Ramis.
- 5.- Pau Rosselló, Guàrdia Civil.
- 6.- Jaume Ferriol Lull, de ca'n Tronxo.
- 7.- Guillem, de son Pere.
- 8.- Joan Riutort Munar, Rafelet.
- 9.- Rafel Rotger Lull, de Ca'n Rotger.
- 10.- Antoni Fuster, es Salé o es Zelé.
- 11.- Francesc Vanrell Vilà, Quefe.
- 12.-
- 13.- Miquel Bauçà, de ca sa Sastreta.
- 14.- Josep Ferriol Jordà, Pepet Ferriol.
- 15.- Francesc Alomar, de Son Aulet.
- 16.- Pedro Ferriol Ribes, de Ca'n Foradí
- 17.- Jaume Ferriol Duran, de Ca'n Ferriol
- 18.- Joan Mestre Muntaner, Garrit.
- 19.- Xofer.
- 20.- Xofer.
- 21.- Jaume, Pereta, es Fuster.
- 22.- Gabriel Ferriol de ca n'Amador.
- 23.- Joan Artigues Oliver, Cantó.
- 24.- Bartomeu Ferragut Vanrell, Tintorer.
- 25.- Jaume Albertí Ferrer (1889-1979) Mestre de música i director d'Inca.
- 26.- Joan Miquel de Ca's Forneret
- 27.- Joan, en Roc
- 28.- Francisco Florit Felani, Sabateret.
- 29.- Gabriel Llull Amengual, de Ca'n Bovet.
- 30.- Gabriel Busquets, banyeta.
- 31.- Juanito Bonnin Fuster, de ca'n Polla.
- 32.- Jaume Ferriol Servera.
- 33.- Pedro Mascaró
- 34.- Pep Vidal, Vidalet.
- 35.- Sebastià Villalonga, es Zelador.
- 36.- Bartomeu Frau Crespi, en Moixeta.
- 37.- Cristòfol Gelabert Cifre, Sastre.
- 38.- Gabriel Munar, Caragol.
- 39.- Bartomeu Munar Jaume, de sa Torre.
- 40.- Antoni Munar Pons, Caragol.
- 41.- Jordi Real Vaquer, Marió.
- 42.- Antoni Gelabert, Morera.

- 43.- Gabriel Munar Planas, Caragol.
- 44.- Mateu Barceló Quetgles, de ca'n Jordà.
- 45.- Joan Camps Real, de ca'n Camps
- 46.- Francista Tarongi Alomar, de ca'n Tarongi
- 47.- Gabriel Mestre Parets, de Defla.
- 48.- Jaume Lull Artigues, Quintana.
- 49.-
- 50.- Cabo de la Guàrdia Civil
- 51.- Josep Jordà Torelló, de Ca Sa Brondera
- 52.- ...Alcover Julià, Píscol.
- 53.- Bernat Crespi Fiol, Crespi
- 54.-
- 55.- Gabriel Bauçà Ferriol, Miló.
- 56.- Monserrat Coll Estela, Caldereta.
- 57.- Pedro Oliver Felani, Pera.
- 58.- Joan Alcover Real, Píscol.
- 59.- Joan Torelló Genovart, de ca'n Marià.
- 60.- Rafel Ferriol, Curolla.
- 61.- Francesc Alcover real, Píscol.
- 62.- Un que feia de fuster
- 63.- Miquel Gelabert Mut, Conet.
- 64.- Gabriel Niell Real, de Son Riera.
- 65.- Guillem Crespi Crespi, de ca'n Guillemet.
- 66.- Josep Mestre, Caramina o Carabina.
- 67.- Guillem Alcover Real, Píscol.
- 68.- Bartomeu Mestre Munar, de Defla.
- 69.- Miquel, Collet, es practicant de ca'n Llull.
- 70.- Senyora del Mestre Riera.
- 71.- Martí Rimbau Lazcano.
- 72.- Senyora del Cabo de la Guàrdia Civil.
- 73.- Magdalena Font Torelló, Miquelona.
- 74.- Mercedes Moyà Soler, Minero.
- 75.- Maria Ferriol, pasola.
- 76.- Antoni Oliver Felani, Pera.
- 77.- Maria Teresa Salvà Payeres, Ciutadana.
- 78.- Sebastià Cirer.
- 79.- Magdalena Rotger Ferriol, Querola.
- 80.- Jaume Tugores Pons, Floquet.
- 81.- Senyora del Marcelino, tenia una tenda de roba.
- 82.- Gabriel Moyà Soler, Minero.
- 83.- Bartomeu Ferragut Bauçà, Tintorer.
- 84.- Catalina Rosselló.
- 85.- Antoni Garcias Ferriol, de Ca n'Amador.
- 86.- Margalida Gomila Ferriol, Ferriola.
- 87.- Joanaina Amengual Ramis, Escaleta.
- 88.- Catalina Gacias Ferriol, Bernada

- 89.- Inés Bauçà, Manya.
- 90.- Margalida Alcover Real, Píscola.
- 91.- Maria Alomar Real, Pelovina.
- 92.- Magdalena Alcover Real, Píscola.
- 93.- Magdalena Ferragut Vilaire, Minyona.
- 94.- Antònia Niell Llull, de s'Oseguera.
- 95.- Maria Artigues Vanrell, Quefe.
- 96.- Catalina Ramis Muntaner, de Ca'n Pau Ramis
- 97.- Isabel Real Niell, Mariona.
- 98.- Francisca, filla del mestre Riera.
- 99.- Mateu Munar Pons, des Corté, i feia de Carter.
- 100.- Antoni Ribas Sabater, Pubxet.
- 101.-
- 102.- Margalida Moyà Soler, Minera.
- 103.- Rosa Ferriol Jordà, Ferriola.
- 104.- Francisca Ferragut Bauçà, de Ca's Tintorer.
- 105.- Magdalena Rebassa, Costè.
- 106.- Mateu Beltràn, Beltràn.
- 107.- Magdalena Florit Oliver, de Ca Na Mosiquera.
- 108.- Torres.
- 109.- Maria Bauçà Alomar, Caparruda.
- 110.- Maria Florit Jaume, Boireta.
- 111.- Maciana Felani Mestre, Serralta.
- 112.- Antònia Pascual, Torres.
- 113.- Magdalena Munar Jaume, de Sa Torre.
- 114.- Pedrona Gomila Martí, Pereta.
- 115.- Rosa Ferragut Vilaire, Minyona.
- 116.- Antònia Gomila Martí, Pereta.
- 117.- Antònia Mestre Parets, de Defla.
- 118.- Antònia Bauçà, Sastreta.
- 119.- Joan Ferragut Ribas, En Minyó, Fundador i President de l'Orfeó.
- 120.- La filla de mestre Jaume Albertí.
- 121.- Catalina Dalmau Muntaner, Quelet.
- 122.- Miquela Bauçà Martí, de Ca'n Lio
- 123.- En Marcelino, de sa Tenda
- 124.- El mestre Riera
- 125.- Domingo Tarongi Alomar, de Ca'n Tarongi

Elaboració: Francisca Florit i Amengual (Sabateta), Francisca Oliver Camps, Mn. Bartomeu Mulet i Joan Parets.

... i coses per contar.

Ramon "Mulet": Corredor de Joies.

"D'antuvi ja eren tradicionals les carreres o competicions que es celebraven amb motiu de les festes patronals d'estiu. A semblança de les altres viles, a Sineu se celebraven en el cor del mes d'agost. El camp on es feien aquestes competicions era anomenat el camp de l'oca perquè el premi o joia solia esser quasi sempre una oca. L'organització de les corregudes tenia la finalitat de rivalitzar en lleugeresa i arribar el primer a la meta o terme senyalat. Hi havia curses per homes, joves, nins, nines i dones, amb diversitat de joies; altres carreres es destinaven a la velocitat de varietat d'animals: cavalls, poltros, ases someres i altres." (B. Mulet, R. Rosselló, J.M. Salom SINEU AIXECA UNA NOVA ESGLÉSIA)

Tenint en compte aquestes arrels, aquestes corregudes són les que han arribat als nostres dies amb el nom de carreres del cós. I parant atenció les corregudes dels ases i bísties bordes, que com a conseqüència de la mecanització del camp van desaparèixer repercutint en el nombre de participants en aquestes corregudes que ha minvat molt fins a gairebé desaparèixer ja que aquestes només són emprades pels nostros vells pagesos. En Ramon "Mulet", un d'aquets pagesos, ecara anava a córrer amb el seu ase per gaudir i fre

gaudir als altres, per això i per la seva retirada hem decidit fer-li aquesta entrevista per vaure com ha canviat la cosa i perquè ens contàs algunes vivències.

Com recordau les corregudes de quan ereu al.lot?

Les festes eren una cosa esperada, i les corregudes eren un acte allà on tot el poble hi

de joies des d'un paner fins a un pollastre i un conill. En haver acabat les carreres dels que anaven a peu venien les corregudes de les cavalleries que eren les més espectaculars, primer corrien els ases, després les bísties bordes i finalment els cavalls.

I això no era tot, perquè lo endemà, el dia de Sant Roc, hi tornava haver corregudes, però no en tan bones joies ja que el dia de la Mare de Déu donaven corbates, esperdenyes, enfilall de pomes ... En aquest temps encara les feien al Cós perquè llavors com que es va establir partiren a fer-les baix les cases de Defla, a Son Mir i finalment allà on es fan ara, és a dir, al Camp d'En Pineta.

assistia. Em record que amb mon pare jonyiem el carro i tots, ma mare i els germans partiem, carretada plena, cap al cós. Una vagada allà posavem el carro davall una figuera, ja que n'hi havia una tirada ben llarga, i per descomptat menjavem qualche figa. Com que feia molt de sol havíem de dur el paraigua per tal de que no ens pegàs tant directament. Quan començaven les corregudes els que estaven més contents eren els al.lots perquè començaven per ells, llavors venien les fadrines, casades i els joves. Hi havia tota una diversitat

Quants d'anys fa que anàveu a córrer?

Jo tenia un ase que nomia Menut, que corria ferm, i amb aquest va ser amb el primer que vaig anar a córrer al cós, d'això en fa devers 26 anys. En aquell temps la joia era una cadena o unes cabessades i un premi en doblers. Llavors vaig comprar s'ase que tenc ara, que nom Tomàs, que ha estat amb el darrer que he corregut.

Hi havia molta competició?

No hi havia any que no hi hagués dos o tres ases i de bísties

bordes qualque any n'hi havia fins a sis. En venien de poble estern i tot, qualqun alçava es cul i tirava el que hi anava damunt enlaire. Llavors corrien tots a damunt la bístia a pèl, els primers que varen començar a córrre amb el carro varen ser en Joan "Capulla" i en Monserrat "Tenasso", també les corregudes de cavalls provocaven expectació, men record d'en Bamba de Sa Torre de Sineu, en Claret de Sa Torre de Montornes que eren els dos rivals pel premi.

I ara deixant de banda el tema de les corregudes, hem sabut que en Ramon "Mulet" ara es dedica a fer gaiatos i li ferem unes preguntes referents al procés que segueix per fabricar-ne un:

D'on vos ve l'afició de fer gaiatos?

Tot va començar un dia que en "Conillet" havia tallat els morers en el Fossar i vaig trobar una branca que m'agradava, la vaig adobar i vaig fer el primer gaiato. En aquest primer m'en record que el vaig regalar al metge, a Don Manolo. I així va començar i encara en faig.

Quants n'heu fets i com les feis?

Ja n'he fets prop de seixanta, i tots els que he fets els he regalats. En vaig regalar a n'Antònia "Margoia", dos a Selva, un altre a Inca, altre a madò Francisca "Boira" ja que l'havia de menester... i així els he repartit tots.

Pel que fa així com les faig, vaig per la garriga i en veure garrot que m'agrada el duc cap a Son Palanca i en faig un gaiato. Les eines que tenc són la destral, una raspa i un vidre, m'adapt així com és el garrot, a qualcuns les deix les arrels, llavors les decor amb mosses amb la raspa i per acabar el procés els embarnís.

Ara per ara les regal, emperò me duen un parell d'hores de feina.

Aquí tenim l'exemple d'un home de la terra, que s'ha hagut de retirar de les corregudes del cos, no per falta de ganes sinó ja pels anys, i que ara s'entreten fent gaiatos de manera artesanal.

FOTO: MIQUEL PUIGRÓS.

Joan Vanrell i Torelló

Sis almuds fan barcella

Camina, Caminaràs

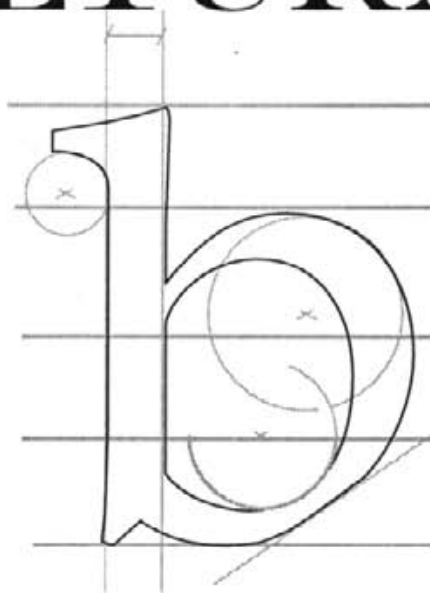
Temps era temps quan en

Pàgines Obertes

FER DIMECRES

FENT CULTURA

AGENDA

Diuen que...

BIBLIOTECA